

3 - Minu õigused pärast kohtumenetlust

Kas mul on õigus otsus edasi kaevata?

Üldjuhul on õigus otsus edasi kaevata tsiviilhagejal (1), kõrvalsüüdistajal (2) ja erasüüdistajal (3).

Apellatsioonkaebusi on kahte liiki: tühisuse tuvastamise kaebus (*Nichtigkeitsbeschwerde*), mis puudutab menetluse ja otsuse seaduslikkust, ning apellatsioonkaebus (*Berufung*), millega vaidlustatakse tsiviilõiguslikus nõudes tehtud otsus. Erasüüdistajana võite esitada apellatsiooni ka karistuse määra peale. Süüdistatava õigeksmõistmise korral suunatakse tsiviilhagejad ja kõrvalsüüdistajad hüvitise nõudmiseks tsiviilkohtusse.

Tsiviilhagejana, kõrvalsüüdistajana või erasüüdistajana on teil õigus esitada otsuse tühisuse tuvastamise kaebus,

- kui teie nõue on seoses süüdistatava õigeksmõistmisega edastatud tsiviilkohtule ja on ilmne, et teie poolt kohtumenetluse raames esitatud taotluse tagasilükkamine on mõjutanud negatiivselt kohtu otsust teie tsiviilnõudes.

Tsiviilhagejana või kõrvalsüüdistajana on teil õigus esitada apellatsioonkaebus,

- kui kohus edastab süüdistatava süüdimõistmise korral teie nõude tsiviilkohtule, ehkki selle kohta oleks võinud teha otsuse kriminaalkohus, sest teie nõue oli igati põhjendatud ja õigustatud.

Esimese astme kohtus (*Bezirksgericht*) ja liidumaa kohtu (*Landesgericht*) ühe kohtuniku teostatavas menetluses võivad tsiviilhagejad ja kõrvalsüüdistajad tsiviilnõude kohta tehtud otsuse edasi kaevata nii juhul, kui nõue on tervikuna edastatud tsiviilkohtule, kui ka juhul, kui nad soovivad vaidlustada määratud hüvitise suuruse.

Kui teil on menetluses erasüüdistaja staatus, saate kasutada samu edasikaebamisõigusi kui prokurör. Kui süüdistatav mõistetakse õigeks, võite esitada otsuse tühisuse tuvastamise kaebuse. Esimese astme kohtus ja liidumaa kohtus ühe kohtuniku teostatavas menetluses võite ka vaidlustada otsuses esitatud faktilisi asjaolusid, esitades apellatsioonkaebuse süüdistatava süü küsimuses. Süüdistatava süüdimõistmise korral võite esitada apellatsioonkaebuse, kui te ei ole karistusega nõus või kui teie tsiviilnõue on edastatud tsiviilkohtule. Kui te ei viibinud istungil, kus kohus oma otsuse teatavaks tegi, peate selleks, et saada teada, kas süüdistatav mõisteti süüdi või mitte, toimikuga tutvuma. Otsus peab olema põhjendatud ja kohtunik peab sellele nelja nädala jooksul alla kirjutama. Kui te esitate tsiviilhageja, kõrvalsüüdistaja või erasüüdistajana kolme päeva jooksul pärast otsuse väljakuulutamist otsuse tühisuse tuvastamise kaebuse või apellatsioonkaebuse, peate saama otsuse koopia. Apellatsioonkaebuse või tühisuse tuvastamise kaebuse esitamiseks võite taotleda tasuta õigusabi. Vajaduse korral võib see hõlmata ka tasuta tõlkeabi. Kohus näeb tasuta õigusabi ette juhul, kui on vaja kasutada õigusesindajat ja teie sissetulek ei ole piisav, et õigusesindajale maksta, ilma et see kahjustaks teie elatustaset.

Millised on minu õigused pärast süüdimõistmist?

Igal ohvril on õigus paluda, et teda teavitataks esimesest korrast, kui kurjategijal lubatakse kinnipidamisasutusest ilma järelevalveta lahkuda, kurjategija põgenemisest ja uuesti kinni pidamisest, kurjategija peatselt või juba toimunud vabastamisest ning tingimisi vabastamise korral kehtestatud tingimustest.

Seksuaalkuriteo või seksuaalvägivalla ohver, kes on palunud ennast teavitada, kui kurjategija vanglast lahkeb või vabastatakse, tuleb enne elektroonilise valve kohaldamise heakskiitmist ära kuulata. Sellisele ohvrile tuleb teatada ka elektroonilise valve kohaldamise heakskiitmisest. Ohvril on õigus ohvriabiteenustele, millega aidatakse tal kõnealuseid õigusi kasutada.

Muud teavet te pärast otsuse jõustumist ametiasutustelt ei saa. Teil on siiski endiselt õigus tutvuda menetlustoimikuga, kui mängus on teie huvid.

Kas mul on pärast kohtumenetlust õigus abile või kaitsele? Kui kaua?

Pärast kohtumenetlust on teil õigus kokkuvõtvale vestlusele organisatsioonis, kes on teile osutanud ohvriabiteenuseid.

Kuriteoohvril, kellele on pakutud kriminaalmenetluse käigus psühhosotsiaalset tuge, on õigus sellisele toele ka järgneva tsiviilmenetluse ajal. Selleks peab tsiviilmenetluses käsitletav küsimus olema seotud kriminaalmenetluses käsitletud küsimusega ning pakutav toetus peab olema vajalik ohvri menetlusõiguste kaitsmiseks. Tuge pakkuv ohvriabiorganisatsioon hindab, kas need tingimused on täidetud. Ohver võib taotleda tasuta õigusabi, et ta saaks lasta end tsiviilmenetluses esindada advokaadil. Seda abi antakse ainult tsiviilmenetluse lõpuni.

Millist teavet mulle antakse, kui kurjategija mõistetakse süüdi?

Menetluse tulemuse ja määratud karistuse saate teada, kui jääte kuni otsuse väljakuulutamiseni kohtusaali või tutvute hiljem menetlustoimikuga.

Kas mulle teatatakse, kui kurjategija vanglast vabaneb (sealhulgas ennetähtaegselt või tingimisi) või põgeneb?

Taotluse korral teavitatakse teid viivitamata sellest, kui kurjategija vanglast põgeneb või kui ta vabastatakse, samuti esimesest korrast, kui kurjategijal lubatakse kinnipidamisasutusest ilma järelevalveta lahkuda. Samuti antakse teile teada, kui põgenenud kurjategija on kinni peetud. Juhul kui kurjategijale on vabastamisel kehtestatud tingimused, mille eesmärk on ohvrit kaitsta, teavitatakse teid ka neist.

Kas mind kaasatakse (tingimisi) vabastamist käsitleva otsuse tegemisse? Kas mul on näiteks õigus teha avaldus või esitada kaebus?

Ohver kaasatakse (tingimisi) vabastamist käsitleva otsuse tegemisse vaid erandjuhtudel. Üksnes seksuaalkuriteo või seksuaalvägivalla ohver, kes on palunud end teavitada, kui kurjategija vanglast lahkub või vabastatakse, kuulatakse enne elektroonilise valve kohaldamise otsuse tegemist ära.

1. Tsiviilhageja

Et tsiviilhagejaks saada, peate esitama avalduse. Avalduses peab olema ära märgitud kuriteo tagajärjel kantud kahju või saadud kahjustuste hüvitamiseks esitatava nõude täpne suurus. Uurimise ajal tuleb avaldus esitada politseile või prokuratuurile. Selle võib esitada kirjalikult või suuliselt. Kohtuprotsessi ajal tuleb avaldus esitada enne tõendite kogumise etapi lõppu. See on ka viimane aeg, millal peab olema kindlaks määratud nõude suurus.

Tsiviilhagejana on teil lisaks ohvri õigustele veel järgmised õigused:

- õigus taotleda selliste tõendite kogumist, millest võib olla abi süüdistatava süüdimõistmisel või teie hüvitusnõude põhjendamisel, õigus olla kutsutud kohtuistungile, õigus kaevata edasi kohtu otsus menetlus lõpetada, õigus esitada oma tsiviilnõude alusel apellatsioonkaebus.

2. Kõrvalsüüdistaja

Kõrvalsüüdistajaks saamiseks peate olema tsiviilhageja või selleks hakkama ning algatama kõrvalsüüdistusmenetluse. Kui teo toimepanija on alaealine, on kõrvalsüüdistusmenetlus välistatud.

Kõrvalsüüdistajaks saate kõrvalsüüdistusmenetluse algatamise avalduse kaudu. Kui prokurör istungi ajal süüdistusest loobub, peate esitama selle avalduse viivitamata, kui teid on nõuetekohaselt kohtusse kutsutud. Kui te ei ole kohtusse ilmunud või kui te kõrvalsüüdistusmenetlust ei algata, mõistetakse süüdistatav õigeks.

Kui prokurör loobub süüdistusest väljaspool kohtulikku arutamist või kui teid ei ole tsiviilhagejana nõuetekohaselt kohtusse kutsutud, peab kohus teid toimunust teavitama. Seejärel on teil üks kuu aega, et algatada

kõrvalsüüdistusmenetlus.

Kui te jätkate prokuröri asemel süüdistusmenetlust, võib prokurör igal ajal kohtumenetlusega seotud teabega tutvuda ja võib otsustada menetluse uuesti üle võtta. Sellisel juhul jätkate menetluses osalemist tsiviilhagejana.

3. Erasüüdistaja

Mõne vähem raske kuriteo korral ei esita süüdistust prokurör, vaid ohver ise. Kui olete mõne sellise kuriteo ohver, algatatakse kriminaalmenetlus üksnes juhul, kui esitate kohtule erasüüdistuse. Sellega saate endale erasüüdistaja staatuse.

Sellisel juhul uurimismenetlust põhimõtteliselt ei korraldata, kuid teatavate internetis toime pandud vaenukuritegude (laimamine, põhjendamatuks tunnistatud kohtulikult karistatavas kuriteos süüdistamine või solvamine, tingimusel et need süüteod pandi toime telekommunikatsioonivahendi või arvutisüsteemi abil) ohvrid võivad taotleda kohtult uurimismeetme võtmist, et kurjategija kindlaks teha. Taotlus peab vastama tõendite taotluse nõuetele.

Erasüüdistajana peate tõendama kõiki süüdimõistmiseks olulisi asjaolusid ise. Kui süüdistatav mõistetakse õigeks, peate kandma kohtukulud. Internetis toime pandud vaenukuritegude puhul kehtib erand: kui kriminaalmenetlus on seotud laimamisega, põhjendamatuks tunnistatud kohtulikult karistatavas kuriteos süüdistamisega või solvamiseega, tingimusel et need süüteod pandi toime telekommunikatsioonivahendi või arvutisüsteemi abil, ja menetlus ei lõpe süüdimõistmisega, peavad erasüüdistajad või ohvrid, kes taotleavad kurjategija kindlakstegemist, maksma hüvitist üksnes juhul, kui nad esitasid teadlikult valesüüdistuse. See vabastus kulude hüvitamise kohustusest puudutab aga üksnes menetluskulusid. Kui menetlus ei lõpe süüdimõistmisega, peab erasüüdistaja hüvitama kostja õigusabikulud põhikohtuasjas ja apellatsioonimenetluses.

Internetis toime pandud vaenukuritegude ohvrite suhtes kehtiv kulude hüvitamise kord kehtib 31. detsembrini 2023 ja seejärel seda hinnatakse.

4. Ohvriabiteenused

Teatavatel isikutel on õigus psühhosotsiaalsetele ja juriidilistele ohvriabiteenustele. See õigus kehtib

- isikutele, kes on puutunud tahtliku kuriteo tõttu kokku vägivallega või seisnud silmitsi tõsise ohuga, kelle seksuaalset puutumatus ja enesemääramisõigust on rikutud või kelle sõltuvust teisest isikust on kuriteo toimepanekul ära kasutatud;
- juhul, kui olete võimaliku kuriteo tagajärjel surnud isiku lähisugulane või selle kuriteo tunnistajaks olnud sugulane;
- terroriaktide ohvritele;
- tüüpilise internetis toime pandud vaenukuriteo ohvritele. Need kuriteod hõlmavad järjekindlat tagakiusamist, pidevat ahistamist telekommunikatsioonivahendite või arvutisüsteemi abil (küberkiusamine) ja kuriteole kihutamist. Samuti hõlmavad need selliseid süütegusid nagu laimamine, põhjendamatuks tunnistatud kohtulikult karistatavas kuriteos süüdistamine või solvamine, kui on märke sellest, et süütegu pandi toime telekommunikatsioonivahendi või arvutisüsteemi abil;
- alaealistele, kes on olnud vägivalda tunnistajaks oma suhtlusringkonnas (vägivald perekonnas, laste vastu suunatud vägivald).

Ohvriabi peab olema vajalik ohvrite õiguste kaitsmiseks ja selle peab tagama ohvriabiasutus. Ohvrile, kelle seksuaalset puutumatus on rikutud ja kes on alla 14aastane, tuleb alati osutada psühhosotsiaalseid ohvriabiteenuseid, ilma et ta peaks neid taotlema.

Psühhosotsiaalsed ohvriabiteenused hõlmavad asjaomaste isikute ettevalmistamist menetluseks ja menetlusega seotud emotsionaalseks stressiks ning abi politseis ja kohtus toimuvatel küsitlemistel; juriidilised ohvriabiteenused hõlmavad õigusnõustamist ja esindamist advokaadi poolt. Juriidiliste ohvriabiteenuste osutajatel on ka õigus nõuda kriminaalmenetluses hüvitist (tsiviilhageja õigused).

Ohvriabiteenuseid pakuvad spetsiaalsed ohvriabiorganisatsioonid (nt lastekaitse-, nõustamis- või sekkumiskeskused), mis annavad advokaatidele ülesandeks anda õigusabi ja/või mille töötajad pakuvad psühhosotsiaalset abi. Nende organisatsioonide töötajad on sotsiaaltöötajad, psühholoogid või võrreldavad spetsialistid, kes on saanud kohustusliku täiendava õiguslase koolituse kriminaalmenetluse valdkonnas.

Ohvriabiteenuseid rahastab föderaalne justiitsministeerium.

■ Viimati uuendatud: 02/07/2025

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.